

עין משפט
נר מצוה

נב:

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

מסורת הש"ס

14 ג"ר יהודין משלן מחמת
וכן הוא בספר הרמב"ם.
15 [שנת קב מלין קל:].
16 ג"ר עבדן עבדן קהה דקתי
אזוי: ד) חלה פ"א [מ"ט]
בכורים פ"ב [מ"ח] מנינה
י"ב: יבמות ע"ג, ה) ג"א,
17 ודף ג"ג: 1) ויקרא כו:
18 ז"ל שמתלב ע) זילי
ז"ל בסיון וע"י לעיל מו:
19 ס"פ: בסיון, כ) ודברים
י"ג, ל) שדך ג"א, ט) וז"י
היעט חס"י כ"ב פט: ד"ה
ז"ל כג"ל

גליון הש"ס

נב"א והאמר חזק"
פ"ש: שני לקמן דף
ע"ב:

מוסף רש"י

התרומה והביכורים
חיובן עליהן מיתה. זר
האכלן מיד, דמתיב ויקרא
כ"ג וז"ל כי יתלוצץ
ופתך ליה וכל זר לא יאכל
קדש, וכל הענין מדבר
בתרומה (תנינה י"ח) א':
טמא האוכלה, דמתיב ומתו
כי יתלוצץ, וביכורים
בתרומה, דלמך מר ותרומת
ידך אלו הכפורים יבמות
ג"ג: וחומש, האוכלן
שוגג, דמתיב ויקרא כ"ג
וא"כ כי יאכל קדש כשגגה
ויקף חמשייתו עליו ותנינה
י"ח: אכל כמעשר שני לא,
דלא זריס אכלי ליה וזין
חמש אלא כפרים, א"כ
משברו יבמות ג"ג.

ימר על כן מוכרה בשויה. לעיל) קמ"ה לה גבי סלע שפיחמה מוכרה
בשויה לפי דמיה ולא ציפה אלמא מותר לקיימה: ימר על כן. על
כדי אונאה דלא פחתה כדי אונאה לכל חד וחד כדלית ליה:
לאו דפחמה פורתא פורתא. וקאמר
מותר לקיימה עד שקל אלמא לא
מיחלפא כסלע ומיבחה דרב הונא:
גרוטותיו. שכרי כלי כסף: ה"ג או
יקון או יסוך. לשון תכנה ולא גרסינן
ימתין: באמצע. יקנה דמשקנה
לא סגי: מן הנה. לא יקנה לפי
שהרמאי שמתלוצץ יקון אותה סביב
עד שיזילא את הנקב ומרמה בה את
האחרים ויזילאנה נשקל: דמפליג.
ע"פ דלא מפליג. דקמתי ככדי שיראה
לתגר או לקרובי לא שנה כרך לא
שנה כפר: דמלפנין לשוקא. לקנות
זוכך סעודת שבת: מדם חסידות.
וה"ק אם חסיד הוא מקבלה: למאן.
מי המתרעס: אם לחסיד. קאמר
דיש לו תרעומת על המחזיר מי
טופחו לקבל שיתרעס טוב לו שלא
יקבלנה משיקבלנה ויזילא דינה על
חבירו: ואמר. שאינו חסיד ולא
לזה לקבלה אין לזה עליו אלא תרעומת
דלחו הוא דלפסיד אנפשיה שלא
החזירו בזמנו: דמוקי אוזווא. מעמיד
עלמו מלקבלם כשמואל בהם פגם:
מסייע ליה. ממתיב דקמתי ונתנה
למעשר שני: בא לפורטה. בא
להחליף סלע חסירה בפרוטות. בא
פורטה בשויה. לפי חקרונה ולא ירמה
את חבירו לפורטה ביפה: בא לחללה.
עליה מעשר שני עליה: מחלל. עליה
מעשר דדמי סלע יפה: ביפה. כאלו
היא יפה: מאי קאמר. בא לפורטה
פורטה בשויה ממתיבין אתה
לאשמועינן דיבין דפיחמה כדי אונאה
אסור להזילאנה ביפה: ה"ק. אע"פ
שכשנא לפורטה בירושלים בפרוטות
ליקח סעודת מעשר על כרחו יפרטנה
בשויה ולא ציפה אפילו הכי סלע
שמה שאינה אלא נפש רעה ובשמיל
מעשר עליה מחלל ביפה ואשמועינן
חוקיה דמתיב דקמתי ונתנה למעשר
שני כאלו היא יפה קאמר: דמולולין.
ללמאס דמי פדיונו: שאין בו שוה
פרוטה. ואין בו כה לתפוס פדיונו
שיתן פרוטה ויחללה כדלמך לקמן!
ממעשרו! ולא כל מעשר כ"י: אומר
הוא וחומשו. שאני לריך להוסף
עליו: יסא מחולל על מטות הראשונות.
שמילתי עליהן מעשר שני ועודן
בידי יסא אף זה מחולל על אותו
מעשר: שאי אפשר לאדם ללמאס
מעוסי. לחלל בשוין בלמאס
שמתוך שהוא ירא מלפחות ונמלא
אובלו בלא חילוף הוא מוסיף על דמיו
הילכך פחות משהו פרוטה זה מחלל
על אותו עודף. אלמא לא פרקינן
בלמאס וכ"ש בפחות: כסורס יפה.
בשויה וה"ק כש שכשנא לפורטה
בירושלים לא יקבלוה הימנו להדיא

ואסורים
אלא בשויה ויש מולולין דמיה יותר מכדי פחתה כד
שלה כך לא יחלל על זו אלא בדמים ודאין שלה: דפרי זילי לא מולולין ביה. דלע"ג דתנן נותן למעשר שני זילתא אשמועינן
דמחלל על סלע חסירה ולא אמרינן הכי הוא כאסימון או כמעוה היתמט (כאסימון) אבל מרי זילי לחלל עליה מעשר דדמי סלע יפה
לא: ביכורים. הוקשו לתרומה דקרינהו רחמנא תרומה דלמך מר (מסכת דף י"א) ותרומת ידך (א) אלו בכורים: חייבין עליהן
מיסה. זר או כהן טמא האוכלו כמזיד: וחומש. זר האוכלן בשוגג דמתיב ויקרא כ"ג) וא"כ כי יאכל קדש כשגגה וגו':
ואסורים

ואסורים
אלא בשויה ויש מולולין דמיה יותר מכדי פחתה כד
שלה כך לא יחלל על זו אלא בדמים ודאין שלה: דפרי זילי לא מולולין ביה. דלע"ג דתנן נותן למעשר שני זילתא אשמועינן
דמחלל על סלע חסירה ולא אמרינן הכי הוא כאסימון או כמעוה היתמט (כאסימון) אבל מרי זילי לחלל עליה מעשר דדמי סלע יפה
לא: ביכורים. הוקשו לתרומה דקרינהו רחמנא תרומה דלמך מר (מסכת דף י"א) ותרומת ידך (א) אלו בכורים: חייבין עליהן
מיסה. זר או כהן טמא האוכלו כמזיד: וחומש. זר האוכלן בשוגג דמתיב ויקרא כ"ג) וא"כ כי יאכל קדש כשגגה וגו':
ואסורים

לוהתקינה. אם לריכה מעשה כמו חיתוך אמי שפיר דנקט
התקינה דמידי דמוסר מלאכה אין טמא נמחשנה
כדלמרינן במרובה (ב"ק דף סו:) ואי אינה חיתוך הוי התקינה
לאו דוקא לכל הכלים יורדים לדי עומאחם נמחשנה:

שיהא שוקף בה משקלות. וא"ת
דהבא משמע שעושי משקל
בשל מתכת ובהמוכר את הספינה
(ב"ק דף פט:) וס' ד"ה ולא אמרינן אין
עושינן משקלות משל מתכת וי"ל
דדוקא לשקול כשר ושמון שהללוהו
נדבק בהם ומתיבס ומכבד אסור
אבל לשקול בהם כסף והבן שרי
אלא לריך לחוסן צבור שלא ישחקו
כדליתא פ' המניח תנין (גיטין כב.
וה"ל יש סמך עין קול:
פ"ו ד' מ"י פ"ד מה"ל
ה סמך שם:
פ"ט מ"י פ"ו מה"ל
תרומות ה"ל ו' וז"ל
מה"ל בכורים ה"ל (א) ה':
פ"י מ"י פ"י מה"ל
תרומות ה"ל א'
וה"ל ד' ופ"ג מה"ל טו"ס
ה"ל (א):

נורתה פ"ע עשר שני. אחסרה כדי
אונאה קאי ונתנה למעשר
שני בשויה ואינו חושש משום אסימון
דשם מטעם יש עליה דמי שאינו
לוקחה בשויה כמורת מטעם כי אם
כמו נכסא אינו אלא נפש רעה ורז
פפא בא להוסף אפילו שאר מטענות
מסייע ליה לחוקיה דלמך מחללה
ביפה פ"י כאלו מתחילה הימה כן ולא
חסרה דהיינו בשויה דאי ממתיב
ה"ל נתנה למעשר שני בפחות משהיה
משום דנפש רעה אינו מקבלה בשויה
כמורת מטעם וקמ"ל דלא מיקרי
אסימון משום דמי שאינו לוקחה
אינו אלא נפש רעה קמ"ל חוקיה
דמחללה ביפה כאלו הימה מתחילה
כך דכ"ע הכי שקלי לה והיינו בשויה
ממש ופריך דאין ללמאס ולחלל
בשויה ומתיב כמורת יפה כלומר
שמחלל בפחות מעט משום דאין יכול
ללמאס כמו ביפה שמחלל כמו כן
כפחות מעט והרב רבי יצחק בן הרב
ר' מאיר פירש דקאי אפחות מכדי
אונאה ונתנה למעשר שני כסלע
שלא שאינו אלא נפש רעה מי שאינו
מקבלה כסלע שלם מסייע ליה
לחוקיה דלמך אע"פ שפורטה לשולחני
בשויה ולא כסלע שלם לפי שהוא
מדקדק יותר אפי' הכי מחלל ביפה
כסלע שלם דאוליך נתר שאר בני
אדם שאינם מדקדקים ומקבלין אותה
כסלע שלם והשתא הוי ביפה כמעוה
ופריך והא אמר חוקיה לפי שאי אפשר
ללמאס ומתיב כמורת יפה כלומר
פחות מעט מסלע שלם כמו אם לא
חסרה כלל היה מחלל עליה פחות
מעט וקא משמע לן חוקיה דמחללה
ביפה דאי ממתיב ה"ל נתנה למעשר
שני בשויה כמו שיה עליה שולחני
לפי שאינו אלא נפש רעה למי שאינו
מקבלה כסלע א"כ לא הוי אסימון
והריב"ן פ"י נתנה למעשר שני כסלע
שלא אותה שחסרה כדי אונאה וקשה
דלמאי הוי נפש רעה אותו שאינו
מקבלה הלא חייב להחזיר האונאה:
ואסורים

ואסורים
אלא בשויה ויש מולולין דמיה יותר מכדי פחתה כד
שלה כך לא יחלל על זו אלא בדמים ודאין שלה: דפרי זילי לא מולולין ביה. דלע"ג דתנן נותן למעשר שני זילתא אשמועינן
דמחלל על סלע חסירה ולא אמרינן הכי הוא כאסימון או כמעוה היתמט (כאסימון) אבל מרי זילי לחלל עליה מעשר דדמי סלע יפה
לא: ביכורים. הוקשו לתרומה דקרינהו רחמנא תרומה דלמך מר (מסכת דף י"א) ותרומת ידך (א) אלו בכורים: חייבין עליהן
מיסה. זר או כהן טמא האוכלו כמזיד: וחומש. זר האוכלן בשוגג דמתיב ויקרא כ"ג) וא"כ כי יאכל קדש כשגגה וגו':
ואסורים